

Feia dos anys que havia acabat la carrera i que m'havia col·locat d'ajudant del professor Albert Gran, cèlebre doctor en paleontologia —dins del món universitari— que es dedicava a desenterrar ossos de dinosaures catalans per a l'Institut Paleontològic Miquel Crusafont de Sabadell.

Aquell matí d'agost de principis del nostre segle, estàvem treballant amb uns quants estudiants d'últim curs en un jaciment del Pallars Jussà quan un dels nois avantatjats, en Marcel·lí, em va cridar perquè m'hi acostés. Havia descobert unes vèrtebres.

Estaven en ordre, ben posades. Per la seva forma i disposició, no n'hi havia cap dubte: eren el final d'una cua. I d'una cua grossa.

Aquell noi havia trobat tot un senyor dinosaure! Però... quin? D'una espècie nova, potser? No, no era de cap espècie nova; de fet, havíem trobat un exemplar del primer dinosaure al qual es va posar nom. Però aquest nostre duia a dins un altre fòssil que ens suposaria un gran misteri i que, un cop en vam treure l'entrellat, ens abocaria a una aventura molts cops imaginada per científics, escriptors i cineastes de tot el món, però mai feta tan realitat com la vam fer nosaltres. Però perquè això passés, encara faltaven uns quants dies...

Intuint que aquella cua era només la punta d'una gran troballa, vaig córrer a avisar el doctor Gran, que era a la tenda principal repassant unes peces.

El doctor, que físicament em feia pensar en un general britànic de les guerres contra els zulús, alt i sec, de temible mostatxo blanc i andamis marciais, amb un bastó que no tocava mai a terra i que només feia servir, no ens enganyem, de comandament, es va dirigir sense dir res i amb pas ferm cap a la descoberta.

Un minut més tard, un cop hi va ser, es va mirar amb atenció les vèrtebres, es va agenollar i les va observar una estona de més a prop; en acabat, hi va passar els dits com si les acariciés. Es va alçar, va somriure, va felicitar el jove descobridor amb una encaixada i va cridar els estudiants perquè s'hi

acostessin. Un cop els va tenir reunits, va parlar *ex cathedra*, com feia sempre que es produïa una troballa.

—Senyoretets, senyors —va dir, rotund com un jutge dictant sentència—, no hi ha cap dubte que això que tenim aquí és un megalosaure.

I apartant la mirada de les restes i dirigint-la cap a mi, va afegir, imperatiu com un mariscal de camp:

—Prossegueixi, Llopis.

En el transcurs d'aquells dos anys fent-li d'ajudant, ja m'havia acostumat a les engaltades del doctor, i ja sabia que, en aquestes situacions, ell feia sempre la introducció del tema, jo el desenvolupava breument (sovint massa breument, ara ho veureu) i ell el rematava cloent la meva exposició.

—Megalosaure —vaig dir intentant adoptar el to neutre que tindria un autòmat recitant un article de l'Enciclopèdia Catalana—: l'únic dinosaure carnívor trobat fins ara a Catalunya. De fet, només en tenim un radi. Aquest dinosaure feia tres metres d'altura per sis de llargada, cua inclosa. Bípede, d'uns dos mil quilos de pes...

—Molt bé, Llopis —va intervenir el doctor Gran, donant així per acabada la meva aportació—. Com tots vostès ja deuen saber, doncs, ens trobem davant d'una mena de tiranosaure europeu, i si aquest jove descobridor ha tingut la sort de trobar el fòssil sencer, cosa que sabrem tan bon punt l'haguem desenterrat del tot, els puc anunciar que tindrem tots plegats el nostre minut de glòria quan fem públics els resultats del nostre descobriment i de les nostres investigacions.

Els estudiants van anar felicitant el descobridor i el doctor, i aquest em va encarregar d'escollir-ne uns quants per enllestir aviat l'excavació.

L'endemà, a mig matí, ja teníem el fòssil complet. Veient-lo pla sobre el terra, era més gros del que ens imaginàvem. Estava estirat de costat i feia, de cap a cua, els seus bons nou metres. Les potes posteriors, amb què havia caminat, eren ben bé d'estruç gegant i les anteriors, com dues mans de tres dits cada una; les ungles, llargues, negres i punxegudes, eren ben visibles. El cap, gros, mostrava dues fileres de dents esmolades i senceres. Sí, era evident que el megalosaure era un depredador terrible, i potser també un carronyaire, si no tenia altra cosa. Entre el costellam i la pelvis, una sorpresa: les restes del seu últim àpat. Eren una massa barrejada, negra i informe; els fragments fossilitzats de la pobra criatura que va ser engolida a mesura que el monstre la trossejava a mossegades. I una altra sorpresa o, si més no, una curiositat: al cap, al coll, a l'abdomen, a les cuixes, tot de boletes negres, de la mida d'avellanes.

El doctor Gran se'm va adreçar taxatiu:

—Un: ens farem famosos per nassos, perquè fins ara ningú no havia descobert un esquelet sencer de megalosaure. Dos: de moment, no moguem la llebre; donarem la notícia quan tinguem els primers resultats de les nostres deduccions. Tres: organitzi el trasllat del fòssil a l'institut; vull saber què es va cruspir aquesta bestiota, per què es va morir tot seguit i què dintre són aquestes boles. I quatre: enduguï's el noi que el va descobrir; se'l veu espavilat.

Una setmana més tard, teníem el dinosaure en una de les sales d'investigació del soterrani de l'institut. Per traslladar-lo de forma còmoda, havíem fragmentat el pa de terra en el qual estava incrustat, i ara comprovàvem amb satisfacció que en podíem extreure els ossos amb relativa facilitat. Quin goig que faria, muntat de nou i ben adobat, al mig de la sala principal del museu!

Mentre l'equip continuava excavant al jaciment del Pallars sota la supervisió del doctor Gran, que anava i venia, jo, la mar de fresc amb l'aire condicionat de la sala, extreia mostres de les boles fosques i del contingut de l'estómac per analitzar-les amb en Marcel·lí, entusiasmat pel privilegi de poder fer una recerca com aquella. Vam estudiar amb el microscopi mostres de cadascuna de les cinquanta-sis boles que hi havia soltes per tot el cos del dino i, també, vint mostres del garbuix que ocupava l'espai del que havia estat el seu estómac.

No ens en sabíem avenir. Tots dos arribàvem sempre a les mateixes conclusions. Comprovàvem una i altra vegada les nostres anàlisis, i a tots dos ens donava sempre el mateix. Com més voltes hi donàvem, més convençuts estàvem de la certesa dels nostres resultats.

Però el problema era que els resultats eren senzillament impossibles. No podia ser de cap de les maneres que aquelles boles fossin el que fossin ni que les restes de l'estómac fossin... humanes. Senzillament perquè, com tothom sap, els humans no existíem fa més de cent milions d'anys. Així de fàcil.

Ens vam estimar més no enviar cap missatge al doctor Gran i esperar un parell de dies que tornés per asseure'l en una butaca i informar-lo de tu a tu dels resultats. Jo li vaig preparar una til·la. Eren les set d'una tarda de mitjan agost.

—I bé, doncs? Què és tota aquesta cerimònia? —va demanar un cop el vam tenir assegut i amb la tassa de til·la a la tauleta del costat—. Que potser ens ha tocat la rifa o... és que el dinosaure s'havia cruspit els Picapedra?

Tenia gràcia, la broma.

Vaig provar d'agafar un punt irònic per anar introduint el quid.

—Doncs... la cosa va per aquí.

El doctor Gran ens va mirar estranyat durant uns segons. Sabia que tots dos el respectàvem moltíssim, i que, per tant, no li gastariem mai cap broma de cap tipus. També sabia que en Marcel·lí era un bon estudiant i jo, un bon ajudant. Fos el que fos el que haguéssim descobert, estava segur que no ens havíem equivocat. Amb els ulls un xic tancats i les celles arrufades, mirava d'imaginar-se quina sorprenent descoberta podíem haver fet que ens tingués tan inquiet.

—Em diran d'una vegada què s'havia empassat el megalosaure? —va preguntar finalment. Començava a enfadar-se.

—Una persona, doctor Gran —vaig dir ben seriós, en un to de gravetat.

—Coincideixo amb ell, doctor Gran —es va afanyar a afegir en Marcel·lí—, en això i en tot el que li dirà.

—Com? Una persona? Un... primat, potser?

—No, doctor, una persona. —Em vaig empassar saliva—. Per ser més exactes, una noia d'uns vint anys.

El doctor es va aixecar d'un bot.

—Sap què m'està dient, Llopis?! —em va preguntar a menys d'un pam de la meva cara.

—Sí, doctor —vaig contestar procurant que no se m'abaixés la veu—. Sé que és impossible, però és una noia, doctor, una noia feta miques.

—Com? Una noia?! —va demanar traient foc pels queixals i fent el gest de tirar-se'm al coll.

Vaig tornar a empassar-me saliva i vaig recular una passa. En Marcel·lí, solidari, va recular amb mi.

—Doncs... una noia... una dona jove, vaja... normal i corrent... Més o menys de metre setanta... rossa, amb un dentat perfecte...

—Llopis! —va exclamar el doctor tremolant com si estigués a punt d'entrar en ignició.

—Les restes de roba semblen d'un polo de màniga curta i d'uns pantalons curts... També duia un sarronet amb ganyips i... xiruques.

—M'està dient que el nostre dinosaure es va halar una excursionista?

Durant una mil·lèsima de segon, em va semblar veure sortir-li fum de les orelles.

—Més aviat sí, doctor. Una excursionista que havia menjat ensalada russa i una hamburguesa integral... de verdures. Ah, i una poma.

—Prou, Llopis, prou!! —va deixar anar girant-se i començant a passejar amunt i avall per la sala—. Això no té ni cap ni peus, m'entén!?!... I les boles negres què són, doncs, cigrons cuits?

—No, doctor —vaig contestar de seguit—. Són postes.

—Postes? Què vol dir «postes», Llopis? Potser s'ha confós i volia dir «postres»? Cireres o grans de raïm...

—No, postes, doctor. Vull dir balins grossos i rodons, dels que es desapareixen amb escopeta de caça, amb cartutxos... per caçar bèsties grosses, sobretot senglars...

El doctor Gran va agafar el seu bastó, que havia deixat recolzat a la butaca, i s'hi va repenjar amb les mans. Va ser la primera vegada que la punta del bastó tocava a terra. Amb les cames separades i el bastó enmig, el doctor ens va mirar de fit

a fit, va respirar molt fondo i, un cop expulsat tot l'aire, va dir, gairebé en un murmuri cavernós:

—O sigui que, segons vostès, el Picapedra es va carregar a trets el megalosaure després que aquest s'empassés la Vilma...

—Una cosa així, sí... —vaig dir en veu baixa—. Sé que això trenca totes les teories, però...

En Marcel·lí em va interrompre:

—Amb el permís de tots dos, i parlant de teories, n'hi ha una que encara no hem tingut en compte...

—Quina? —va fer el doctor—. Que potser el megalosaure va ser mort per uns alienígenes que disparaven amb trabuc? No fotem!... I la noia d'on surt, eh? Va entrar en un forat del temps mentre feia senderisme per la vall Fosca? Toquin de peus a terra, senyors! Això no s'aguanta per enlloc!

Tot i l'aire condicionat de la sala, jo suava de valent. No sabia per on ens sortiria en Marcel·lí, perquè ell i jo ens havíem dedicat a repassar una vegada i una altra els resultats de la nostra recerca, sense pensar en cap teoria que els expliqués. Les paraules d'en Marcel·lí, doncs, em van intrigar.

—Ens pots comentar la teva teoria, Marcel·lí? —li vaig demanar francament interessat.

El doctor Gran em va mirar malament. Jo vaig avançar fins a ell i el vaig acompanyar fins a la butaca de la forma més educada possible. Tenia por que en qualsevol moment em fumés una bastonada. Però no. El doctor va tornar a seure a la butaca; jo vaig agafar una cadira i em vaig asseure al seu costat. El vell professor va alçar el bastó de comandament, va assenyalar en Marcel·lí i li va dir:

—Endavant, jove, l'escoltem.

En Marcel·lí va agafar aire amb el cap una mica cot, com si es concentrés per fer una feina d'alta precisió, i tot seguit va arrencar:

—La meva teoria no fa referència a la presència d'extra-terrestres ni a túnels del temps, l'existència dels quals és actualment força dubtosa, però sí que es refereix a una màquina per viatjar en el temps. I em deuran dir: «Això sí que no existeix!» I jo els respondré: «No? Doncs no hi ha cap altra explicació plausible».

El doctor Gran va bufar. En Marcel·lí va esperar que acabés la bufera i va continuar.

—O acceptem la teoria que la noia menjada va viatjar enre-re en el temps o no hi ha cap manera d'explicar com va anar a parar a la panxa del megalosaure. Ara escoltin-me bé: el funcionament, teòric, evidentment, d'una màquina del temps està basat en el mateix principi que la fotografia o la cinematografia; cal tenir una pel·lícula prou sensible per captar imatges.

Vaig inclinar el cos endavant. Què s'empatollava, en Marcel·lí? De reüll, vaig veure que el doctor s'arrepapava a la butaca. L'explicació també li estava interessant.

—Al gra, jove, al gra —li va dir.

—Doncs bé, si algú aconseguís de fabricar una pel·lícula que fos prou sensible per captar les imatges que han quedat *impreses* en l'espai del lloc on ja no som, podria fotografiar o filmar el passat. Correcte?

—Què vol dir amb això «que han quedat impreses»? Que la meva silueta encara està... diguem... retallada aquí al mig,

on he estat palplantat fa uns instants? —va qüestionar el doctor.

—La seva silueta, sí, o millor encara, la seva imatge sencera, i la seqüència de moviment de les quatre passes que ha fet fins a la butaca també, és clar.

—I? —va tornar a preguntar el doctor retorçant-se una punta del mostatxo i, em penso, intuïnt la resposta.

—Doncs que si una màquina fos prou sensible, vull dir tan altíssimament sensible que permetés captar imatges i seqüències del passat, i diguem ara del passat més remot, i permetés també, com si es tractés d'un holograma, introduir d'alguna manera una persona en l'espai en què s'estan captant aquestes imatges tindríem, en certa forma, un viatge al passat. Però això, com ja sabem, és només una teoria.

—Però aquest passat, senyor Marcel·lí —va dir el doctor—, no seria real. Vull dir... que no es podria reviure.

En Marcel·lí va somriure.

—Sí, si la màquina fos prou ultrasensible.

—No m'ho crec —va rebatre el doctor.

—Tampoc no podem viatjar a la velocitat de la llum i potser algun dia ho aconseguirem —vaig intervenir—. Potser d'aquí a uns anys, o d'aquí a cent anys, o dos-cents, o mil...

—Exacte —va continuar en Marcel·lí—. I si poguéssim conjuminar aquesta hipotètica màquina «sensible» amb el domini de la velocitat de la llum, ens plantaríem a les guerres napoleòniques, a l'antiga Roma o al mesozoic en un tancar i obrir d'ulls.